

Vode na Zemlji (zapis u sveske)

Da se podsetimo:

1. Šta je hidrosfera?
 2. Objasni proces kruženja vode u prirodi?
-
- **Svetsko more** ili **Svetski okean** predstavlja jedinstvenu vodenu površinu koju čine svi okeani i mora na Zemlji.
 - Svetsko more ili Svetski okean prekriva 71 procenat Zemljine površine.
 - Delovi svetskog mora ili Svetskog okeana su:
 - 1. Okeani** – najveće vodene površine na Zemlji. Postoji 5 okeana, a to su:
 - a) Veliki ili Tihi okean (Pacifik)** – tu je izmerena najveća dubina okeana u Marijanskom rovu i iznosi 11.034 m.
 - b) Atlantski okean** – drugi po površini
 - c) Indijski okean** – najtopliji zato što se nalazi u žarkom toplotnom pojasu
 - d) Severni ledeni okean** – po površini najmanji i najplići
 - e) Južni okean** – nalazi se uz obale Antarktika
 - 2. Mora** – delovi okeana. Mora se dele na:
 - a) Unutrašnja ili sredozemna mora** – to znači da su najvećim delom okružena kopnom jednog ili više kontinenata. Kada su smeštena između kontinenata onda ih nazivamo međukontinentalna mora (npr. Sredozemno more, Crno more, Crveno more). Ukoliko se nalaze unutar jednog kontinenta, onda ih nazivamo unutarkontinentalna mora (Jadransko more).
 - b) Ivična mora** – pružaju se pored kontinenata (npr. Žuto more, Severno more...)

c) **Međuostrvska mora** – nalaze se između ili unutar velikih ostrvskih grupa (npr. Javansko more)

3. **Zalivi** – predstavljaju delove okeana ili mora koji dublje zalaze u kopno. Postoji više tipova zaliva, a to su:

a) **Fjordovi** – uski, dugački i vijugavi zalivi, s strmim i visokim obalama, duboko zalaze u kopno. Ima ih najviše u Norveškoj.

Fjord

b) **Estuari** – levkasti zalivi koji su široko otvoreni prema moru (nastaju potapanjem rečnog ušća). Najveći estuari su nastali na ušćima reka Loire (Francuska), Sene (Francuska) i Temze (Engleska).

Na slici je prikazan estuar (zove se La Plata) reke Urugvaj i reke Parane. Vidite i sami da ima oblik levka i da je široko otvoreno prema moru.

c) **Rijasi** – predstavljaju potopljene delove rečnih dolina.

4. **Moreuzi ili tesnaci** – predstavljaju uske vodene prolaze koji povezuju vodene površine (ocean sa oceanom, more sa oceanom ili more sa morem), a razdvajaju kopnene površine.

TAJ UZANI VODENI PROLAZ
JE MOREUZ. VIDITE DA SPAJA
DVE VODENE POVRŠINE, A
RAZDVAJA DVA KOPNA.

- Postoje i veštački morski kanali, koje je stvorio čovek kako bi skratio plovidbu (npr. Panamski kanal, Suecki kanal).

Domaći zadatak:

1. U priloženoj nemoj karti sveta (ko je u mogućnosti da odštampa) ubeležiti sve okeane na Zemlji, a potom nemu kartu zalepiti u svesku.
2. Koristeći se atlasom pronaći i odgovoriti koja mora i okeane spajaju sledeći moreuzi i kanali:
 - a) Gibraltarski –
 - b) Bosfor –
 - c) Dardaneli –
 - d) Beringov –
 - e) Suecki kanal –
 - f) Kerčki moreuz –
3. Služeći se atlasom, pronaći i upisati koja mora spadaju u:
 - a) Ivična mora:

b) Međuostrvska:

c) Unutrašnja ili sredoziemna:

4. Pronaći i ispisati u svesku po 5 većih zaliva
5. U posebnu vrstu mora ili more bez obala nazivaju koje more?
(malo istražite koje je to more i gde se nalazi)